BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

Grigore
URECHE

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI

LITERA

biblioteca școlarului

Grigore

URECHE

LETOPISEŢUL ŢĂRII MOLDOVEI

Litera
INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

TABEL CRONOLOGIC

cca 1590 Descendent al unei familii boiere=ti atestat[la]nceputul secolului al XV-lea, cronicarul Grigore Ureche este fiul vornicului Nestor Ureche, mare =i iscusit boier moldovean considerat pe atunci una din cele mai marcante personalit[\i politice ale |[rii Moldovei (purt[tor de solii la Poart[, mare logof[t =i mare vornic).

1604 Conform datelor lui Mihail Kog[lniceanu folosite]n *Noti\ie biografic[a cronicarilor Moldaviei*,]n *Letopise\ele Moldovei*, “Marele logof[t Nestor Ureche cu so\ia sa Mitrofana au zidit,]n anul 1604, m[n[stirea Secul, unde ei =i sunt]ngropa\i.”

1607 }n acest an Nestor Ureche prime=te indigenatul polon. }n ce prive=te anul =i data de na=tere ale cronicarului nu s-au p[strat nici un document concret =i nici o m[rturisire personal[care ne-ar indica o dat[mai mult sau mai pu\in sigur[. Ca urmare a acestui fapt,]ncep`nd cu Mihail Kog[lniceanu, primul s[u biograf, majoritatea cercet[torilor =i istoricilor literari s-au ab\inut s[se pronun\e]n atare privin\[. Dup[afirma\ia cercet[torului literar Dumitru Velicu (Velicu D. *Grigore Ureche*. Colec\ia “Universitas, Editura “Minerva”, Bucure=ti 1979, p. 64, “locul na=terii”, acesta este, desigur, Moldova, foarte probabil la Goe=ti,]n \inutul C`rlig[turii (azi sat \in`nd de comuna Ungheni, jude\ul Ia=i)”.

1607-1616 }n urma condi\iilor politice din Moldova defavorabile familiei, copil[ria =i adolescen\a Grigore Ureche =i le petrece]n Polonia, unde se refugiase tat[l s[u =i al c[rei indigenat]l primise. Aici va trebui s[se afle prima parte a vie\ii. Viitorul cronicar prime=te lec\ii la =coala Fr[\iei Ortodoxe din Lvov, membrul c[reia era tat[l s[u Nestor-Moldoveanul, cum era numit aici, =coal[ce-=i avea clasele de studii]n incinta Bisericii Moldovene=ti. Tot]n Polonia boierul moldovean]l]nscrie la colegiul iezuit cu profil umanistic din Lvov.

Acolo studiaz[“artele liberale”, adic[latina cu gramatica, retorica =i poetica, pe texte din scriitorii clasici, aritmetica, geometria, astronomia, dialectica, teoria muzicii, teologia, istoria =i geografia. Tot aici]nv[\a limbile latin[, slav[veche, polon[=i elin[.

1617—1627 Grigore Ureche se]ntoarce]n \ar[, unde se apuc[de administrarea mo=iilor, avere mo=tenit[de la tat[l s[u dimpreun[cu imboldurile spre cultur[. Timp de zece ani nu-l g[sim men\ionat printre demnitarii \[rii.

1628 Grigore Ureche p[=e=te pe primele trepte ale ierarhiei boiere=ti. Dintr-un document din 1628 afl[m c[el era al treilea logof[t, adic[=eful cancelariei =i secretar al domnului Miron Barnovschi.

1631—1633 Dup[o scurt[ ]ntrerupere ca “fost logof[t al treilea” Grigore Ureche este ridicat la rangul de mare sp[tar de c[tre domnul Moise-Vod[Movil[. Ca mare sp[tar el e membru al Divanului domnesc =i ia parte la discutarea =i luarea celor mai importante decizii ale acestui organ consultativ al domnitorului. Tot ca sp[tar el trebuia s[poarte la ceremonii spada =i buzduganul domnesc —]nsemne ale domniei.

1634—1642 Mare sp[tar =i]n timpul domniei lui Alexandru Ilia=, el comploteaz[ ]mpotriva domnitorului, al[turi de Vasile Lupu, ajung`nd unul din sfetnicii lui principali, care ocupau tronul ]n 1634, ]l va p[stra ]n func\ie pe Grogore Ureche p`n[ ]n 1642.

1642—1647 Este ridicat la rangul de mare vornic al “|[rii de Jos (1642), devenind cel mai influent dreg[tor din Divan. }n materie de politic[extern[Grigore Ureche promova cu hot[r`re =i cu perseveren\[ideile polonofililor, care vedeau izb[virea Moldovei din urgia turceasc[numai]n ambian\a \[rii cu Polonia, a c[rei putere era, pentru partizanii ei, chez[=ia victoriei]ntr-un ulterior r[zboi de eliberare. Ia parte activ[la via\a cultural[a Moldovei. }n aceast[perioad[de]nflorire a culturii na\ionale, stimulate din plin de c[tre domnitorul Vasile Lupu, Grigore Ureche]=i redacteaz[cronica, singura sa lucrare cunoscut[, r[mas[neterminat[. *“Letopise\ul |[rii Moldovei*” (1359-1594) se p[streaz[ ]n 22 copii manuscrise, cu interpol[ri datorate lui Simion Dasc[lul, Misail C[lug[rul =i Axinte Uricarul. Cronica lui “marcheaz[ ]nceputul istoriografiei]n limba rom`n[ =i prilejuie=te o prim[ afirmare a latinit[\ii limbii noastre ]n cuvintele r[mase celebre” (Doina Curtic[peanu, *Grigore Ureche* ]n *Scriitori rom`ni*, Bucure=ti 1978, p. 456): “M[car c[de la R`m ne tragem =i cu ale lor cuvinte ni-s amestecate”.

1647 La sf`r=itul lui aprilie 1647 cronicarul se stinge fulger[tor din via\[. Locul ]nmorm`nt[rii nu este cunoscut. Cea mai probabil[versiune este c[a fost]nmorm`ntat la M[n[stirea Bistri\a, unde “exist[, ]n pronaos, o cript[“ f[cut[ din porunca lui Nestor Ureche. Dup[ actele m[n[stirii, ]n aceast[ cript[ a fost ]ngropat cronicarul. “*Letopise\ul |[rii Moldove*i” ajunge numai p`n[la domnia lui Aron Vod[. Textul original al cronicii nu s-a p[strat. Exist[numai copii interpolate din deceniile =i secolele urm[toare, fapt ce a dat na=tere mai t`rziu la confuzii]n privin\a stabilirii adev[ratului autor. Din aceast[cauz[, cronica a mai fost atribuit[lui Nestor Ureche, apoi lui Simion Dasc[lul. Cele mai numeroase, mai argumentate opinii sus\in c[Grigore Ureche este autorul, iar Simion Dasc[lul, Misail C[lug[rul =i Axinte Uricarul sunt doar interpolatori succesivi ai textului original.

1852 De-a lungul timpului copiile cronicii lui Grigore Ureche s-au]nmul\it =i]n Moldova, =i]n |ara Rom`neasc[. Prima ei tip[rire,]ntr-o versiune aproximativ[, datorat[lui Mihail Kog[lniceanu, \ine de anul 1852.

1858 Cronica lui Grigore Ureche =i Simion Dasc[lul]n *Istoria Moldo-Rom`niei*, I, Bucure=ti. (de P. P. Panaitescu)

1878 *Chronique de Moldavie…* par Grégore Urechi, ed. Emile Picot, Paris.

1911 *Chronique de Gligorie Ureache,* ed. critic[de I. N. Popovici, Bucure=ti.

1955 Edi\ia critic[a operei lui Grigore Ureche, sub titlul “*Letopise\ul |[rii Moldovei*”, va vedea lumina tiparului abia peste mai bine de un secol de la prima ei publicare, adic[peste 103 ani.

1958 Apare edi\ia a II-a, rev[zut[, a “*Letopise\ului |[rii Moldovei*” de Grigore Ureche]ngrijit[de P. P. Panaitescu.

1961 *Letopise\ul |[rii Moldovei p`n[la Aron-vod[,* 1359–1595, ed. de C. Giurescu, cu o prefa\[de I. Bogdan, Bucure=ti.

1967 *Letopise\ul |[rii Moldovei,* ed. Liviu Onu, Bucure=ti.
Letopise\ul |[rii Moldovei ed. de Gh. Popp, Bucure=ti.

1987 Grigore Ureche. *Letopise\ul |[rii Moldovei.* Edi\ie de P. P. Panaitescu, Editura Minerva, Bucure=ti.

1990 *Letopise\ul |[rii Moldovei.* Grigore Ureche. Miron Costin. Ion Neculce. Not[biografic[. Activitatea literar[. Alc[tuire de Tatiana Celac, Editura Hyperion, Chi=in[u.